

Ympäristönsuojelun valvontasuunnitelma 2024–2028

Laatija/t: Heikki Estola, Sanna Rätty
Päiväys: 23.1.2024
Luottamuksellisuus: julkinen
Versio:1

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	3
2	TOIMIALUE JA YMPÄRISTÖOLOT	3
3	VALVONTA JA VALVONTAKOhteET	4
3.1	Ympäristönsuojelulain suunnitelmallinen valvonta	4
3.1.1	<i>Ympäristönsuojelulain nojalla lupavelvolliset ja rekisteröitävät kohteet</i>	<i>4</i>
3.2	Muu valvonta	5
3.2.1	<i>Ympäristönsuojelulain mukaan ilmoitusvelvolliset toiminnot</i>	<i>5</i>
3.2.2	<i>Haja-asutuksen jätevesien käsittelyn valvonta</i>	<i>5</i>
3.2.3	<i>Vesihuoltolain (119/2001) valvonta</i>	<i>6</i>
3.2.4	<i>Nitraattiasetuksen (Vna1250/2014) mukainen valvonta</i>	<i>6</i>
3.2.5	<i>Jätelain mukaiset valvontakohteet</i>	<i>6</i>
3.2.6	<i>Jätteiden hyödyntäminen maarakentamisessa</i>	<i>7</i>
3.2.7	<i>Vesilain mukainen valvonta</i>	<i>7</i>
3.2.8	<i>Kemikaalilain valvonta</i>	<i>8</i>
3.2.9	<i>Maa-aineslain valvonta</i>	<i>8</i>
3.2.10	<i>Muu valvonta</i>	<i>8</i>
3.2.11	<i>Valtion viranomaisen ympäristönsuojelun valvontakohteet</i>	<i>9</i>
4	VALVONTAOHJELMAN LAATIMINEN	9
5	TARKASTUSTEN SISÄLTÖ JA KÄYTETTÄVISSÄ OLEVAT VALVONNAN KEINOT	10
6	TARKASTUKSEEN KESKIMÄÄRIN KÄYTETTÄVÄ AIKA	11
7	VALVONTAAN KÄYTETTÄVISSÄ OLEVAT RESURSSIT	11
8	VIRANOMAISTEN VÄLINEN YHTEISTYÖ	12
9	VALVONNASTA PERITTÄVÄT MAKSUT	12
10	VALVONTASUUNNITELMAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI JA VALVONNAN KEHITTÄMINEN	12

- Liite 1. Valvontatiheyden määrittäminen
- Liite 2. Valvontaohjelman yhteenveto (Ympäristönsuojelu)
- Liite 3. Valvontaohjelman yhteenveto (Maa-ainesvalvonta)
- Liite 4. Ympäristönsuojelun tehtävät

1 JOHDANTO

Ympäristönsuojelulain (YSL 527/2014) 168 §:n mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava alueelleen säännöllistä valvontaa varten valvontasuunnitelma. Valvontasuunnitelmassa on oltava tiedot alueen ympäristöoloista ja pilaantumisen vaaraa aiheuttavista toiminnoista sekä käytettävissä olevista valvonnan voimavaroista ja keinoista. Suunnitelmassa on kuvattava valvonnan järjestäminen, riskinarvioinnin perusteet ja valvonnasta vastaavien viranomaisten yhteistyö.

Valvontasuunnitelmaan on sisällytettävä myös valvontaohjelma, jossa on oltava:

- 1) suunnitelma ohjelmakaudella toteutettavista erityyppisten luvanvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen määräaikaistarkastuksista;
- 2) tiedot muista kuin 1 kohdassa tarkoitetuista säännöllisen valvonnan toimenpiteistä;
- 3) kuvaus edellisen kauden valvontaohjelman tavoitteiden toteutumisesta.

Yksityiskohtainen valvontaohjelma ei ole julkinen, mutta toiminnanharjoittajalla on oikeus saada tietää oman toimintansa valvontaluokka/valvontatiheys ja perusteet sille.

Lakisääteisesti valvontasuunnitelma on laadittava vain ympäristönsuojelulain valvonnasta, mutta koska maa-aineslain valvonta vaikuttaa olennaisesti ympäristönsuojeluun osoitettuihin resursseihin, on maa-aineslain valvonta liitetty osaksi tätä valvontasuunnitelmaa.

2 TOIMIALUE JA YMPÄRISTÖOLOT

Haapajärven kaupungin ympäristöpalveluiden toiminta-alueeseen kuuluvat Haapajärven kaupunki sekä Reisjärven ja Kärsämäen kunnat. Pyhäjärven kaupungin kanssa tehdään lisäksi yhteistoimintasopimuksen nojalla tiivistä yhteistyötä ympäristönsuojelun ja maa-ainesvalvonnan viranomaispalveluiden tuottamisessa. Pyhäjärven kaupunki mukaan lukien valvonta-alueella asuu 16 632 asukasta. Valvonta-alueen pinta-ala on 3452 km², josta vesistön osuus on noin 6 % (Taulukko 1).

Taulukko 1. Väkiluku, kokonaispinta-ala ja vesistön osuus kokonaispinta-alasta kunnittain ja koko valvonta-alueella.

Alue	Väestö *	kokonaispinta-ala (km ²)**	Vesistön osuus %
Haapajärvi	6 687	789,11	2,97
Kärsämäki	2 474	700,91	0,71
Reisjärvi	2 636	503,19	5,71
Pyhäjärvi	4 835	1459,47	10,15
Koko valvonta-alue	16 632	3452,68	5,95

*Tilastokeskuksen väestörakennetilasto, 31.12.2022

**Maanmittauslaitos: Suomen pinta-ala kunnittain 1.1.2015

Valvonta-alueen keskeiset ympäristön pilaantumisen riskit liittyvät pinta- ja pohjavesiin. Ympäristölupavelvollisissa kohteissa on lukumääräisesti eniten eläinsuojia sekä kiven louhimoita- ja murskaamoja. Pohjavesialueille sijoittuvat riskiä aiheuttavat toiminnot ovat pääsääntöisesti maa-ainesten ottoon, kiviaineksen murskaukseen, lietteen levitykseen sekä kotitalouksien jätevesien käsittelyyn liittyviä. Pohjavesialueella tapahtuva toiminta voi lisätä talousveden pilaantumisen vaaraa tai pahimmassa tapauksessa pilata pohjaveden. Eläinsuojista osa sijaitsee vesistöjen läheisyydessä, jolloin esimerkiksi lietteen varastointi voi häiriötilanteessa aiheuttaa vesistön pilaantumisen vaaraa. Valvonta-alueella syntyy päästöjä ilmaan lähinnä energiantuotannosta.

3 VALVONTA JA VALVONTAKOhteet

Ympäristönsuojelua koskevien lakien valvonnan ja tiettyjen toimintojen lupa- ja ilmoitusmenettelyn tavoitteena on ennaltaehkäistä ympäristön (maaperä, vesistö, ilma, pohjavesi) pilaantumista sekä poistaa ja vähentää pilaantumisesta aiheutuvia vahinkoja. Lisäksi tavoitteena on ehkäistä jätteiden syntyä ja niiden haitallisia vaikutuksia, edistää luonnonvarojen kestäväää käyttöä sekä torjua ilmastonmuutosta ja tukea kestäväää kehitystä. Ympäristönsuojelu on turvaamassa alueen asukkailla terveellistä, viihtyisää ja virikkeitä antavaa sekä luonnontaloudellisesti kestäväää ja monimuotoista ympäristöää. Ympäristönsuojelu huolehtii alueen ympäristönsuojelun suunnittelusta ja kehittämisestä, ympäristön tilan seurannasta, ympäristönsuojelua koskevasta tiedottamisesta, valistuksesta ja koulutuksesta sekä edistää yhteistyötä muiden viranomaisten ja yhteisöjen kanssa ympäristönsuojeluasioissa.

Valvontaan luetaan kuuluvaksi kaikki ne toimet, joilla luodaan valvonnan edellytykset aina valvonnan suunnittelusta sen arviointiin. Valvontaan sisältyy sekä ennakko- että jälkivalvontaa. Ennakkovalvonnalla tarkoitetaan valvontaviranomaisen toimia ilmoitusmenettelyissä ja laissa säädettyjen lupien myöntämisen edellytysten varmistamiseksi. Jälkivalvonta puolestaan on laillisuusvalvontaa, joka käsittää valvontaviranomaisten toimet ympäristölainsäädännön noudattamisen, tarvittavien lupien sekä lupamääräysten valvomiseksi sekä toiminnan aikana, että toiminnan lopettamisen jälkeen. Säännöllisen eli suunnitelmallisen valvonnan lisäksi tarkastuksia suoritetaan esimerkiksi laitoksen luvanhakemisvaiheessa tai silloin, kun on tapahtunut poikkeuksellisia tilanteita, joista voi aiheutua välitöntä tai ilmeistä ympäristön pilaantumisen vaaraa. Edellä mainittujen valvontatoimien lisäksi yleisöilmoitusten käsittely on olennainen osa valvontaa ja tarkastuksia tehdään myös niiden perusteella.

Haapajärven kaupungin sekä Kärsämäen ja Reisjärven kuntien alueella ympäristönsuojelun tehtävistä vastaa Haapajärven kaupungin ympäristöpalvelut. Kuntien yhteisenä ympäristönsuojeluviranomaisena toimii Haapajärven kaupungin ympäristölautakunta. Kunnan ympäristönsuojelun tehtävät koostuvat mm. ympäristönsuojelu-, jäte-, vesi-, maastoliikenne-, vesiliikenne-, vesihuolto- ja kemikaalilakien mukaisista lupa- ja valvontaviranomaistehtävistä sekä kuntien ympäristönsuojelun hallintolain mukaisista yleistehtävistä. Haapajärven kaupungin ympäristöpalveluissa ympäristönsuojelu hoitaa myös maa-aines-, luonnonsuojelu-, ulkoilu- ja ajoneuvojen siirtämislajeissa kunnalle kuuluvia tehtäviä. Ympäristölautakunta on delegoinut toimivaltaa viranhaltijoille ympäristölautakunnan toimintasäädännöllä.

3.1 Ympäristönsuojelulain suunnitelmallinen valvonta

3.1.1 Ympäristönsuojelulain nojalla lupavelvolliset ja rekisteröitävät kohteet

Suunnitelmallisen valvonnan kohteita ovat kaikki ympäristönsuojelulain ja/tai -asetuksen perusteella ympäristölupavelvolliset kohteet sekä lain ympäristönsuojelun voimaannpanosta (4.2.2000/113) mukaan ympäristölupavelvolliset laitokset. Valvontakohteen määrittelyyn ei vaikuta, onko toiminnalla ympäristölupa, terveydensuojelulain mukainen sijoituspaikkalupa tai puuttuuko viranomaisen antama lupa määräyksineen kokonaan.

Valtion ympäristölupaviranomaisen myöntämiä ympäristölupia on alueella voimassa 23.1.2024 päivitettyjen tietojen (YLVA-järjestelmä) mukaan 22 kpl. Näiden valvonta kuuluu ensisijaisesti Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen valvottavia ympäristölupa- ja rekisteröityjä kohteita on ympäristönsuojelun valvontasuunnitelmaa täydentävään valvontaohjelmaan kirjattu 123 kpl (Tilanne 23.1.2024). Valvontaohjelmaan on luetteloitu kaikki toimialueella sijaitsevat ympäristönluvanvaraiset kohteet, joille kunnan ympäristönsuojeluviranomainen on myöntänyt ympäristöluvan. Valvontaohjelmaan on listattu myös jätelain mukaiset valvontakohteet, joita on 73 kpl.

3.2 Muu valvonta

3.2.1 Ympäristönsuojelulain mukaan ilmoitusvelvolliset toiminnot

Toiminnanharjoittajan on tehtävä YSL 115 a §:n perusteella kirjallinen ilmoitus (yleinen ilmoitusmenettely) ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavasta toiminnasta, josta säädetään ympäristönsuojelulain liitteessä 4. Liitteessä säädetään mm. seuraavien toimintojen ilmoitusvelvollisuudesta:

- Sahalaitokset, jonka tuotanto on vähintään 20 000 m³ sahatavaraa vuodessa
- Terveydelle tai ympäristölle vaarallisen nestemäisen kemikaalin varasto, jossa voidaan varastoida tällaista kemikaalia
- vähintään 50 ja alle 300 lypsylehmälle, vähintään 100 ja alle 500 lihanaudalle, vähintään 130 ja alle 600 emolehmiä, vähintään 60 hevoselle tai ponille, vähintään 250 uuhelle tai vuohelle, vähintään 100 ja enintään 750 täysikasvuiselle emakolle, vähintään 250 ja enintään 2 000 lihasialle, vähintään 4 000 ja enintään 40 000 munituskanalle tai vähintään 10 000 ja enintään 40 000 broilerille;
- Yli 50 linja-auton tai kuorma-auton varikko tai vastaavan kokoinen työkonevarikko
- Ulkona sijaitseva, ampumarata, jolla on tarkoitettu ammuttavaksi enintään 10 000 laukausta vuodessa ja jossa ei ole haulikkoammuntaan tarkoitettua rataa

Erityisen häiritsevää melua tai ääntä aiheuttavasta tilapäisestä toiminnasta tai tapahtumasta on tehtävä ympäristönsuojelulain 118 §:n mukainen ilmoitus kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Ilmoitukset koskevat pääasiassa tilapäistä murskausta, louhintaa, rakentamista tai erilaisia ulkoilmatapahtumia. Ilmoituksen johdosta tehdään tarvittaessa tarkastus. Tarkastus keskitetään toimintoihin, joiden päästöistä arvioidaan aiheutuvan haittaa.

Koeluonteisesta lyhytaikaisesta toiminnasta, jonka tarkoituksena on kokeilla uutta tekniikkaa, raaka- tai polttoainetta, valmistus- tai polttomenetelmää tai puhdistuslaitetta taikka käsitellä jätettä laitos- tai ammattimaisesti vaikutusten, käyttökelpoisuuden tai muun seikan selvittämiseksi on tehtävä ilmoitus kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle (YSL 119 §). Koeluonteinen toiminta voidaan tarkastaa sekä ilmoitusta käsiteltäessä, että toiminnan aikana.

Onnettomuudesta, tuotantohäiriöstä tai rakennelman tai laitteen purkamisen aikaansaamasta poikkeuksellisesta tilanteesta, josta aiheutuu tai uhkaa aiheutua päästöjä tai syntyy jätettä siten, että siitä voi aiheutua ympäristön pilaantumisen vaaraa tai aiheutuu erityisiä toimia jätehuollossa, on ilmoitettava kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle (YSL 120 §). Poikkeuksellisissa tilanteissa suoritetaan aina tarkastus.

3.2.2 Haja-asutuksen jätevesien käsittelyn valvonta

Valtioneuvoston asetus talousjätevesien käsittelystä viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla (157/2017) ja ympäristönsuojelulain (527/2014) muutos (19/2017) tulivat voimaan 3.4.2017. Jos kiinteistö sijaitsee enintään 100 m:n päässä vesistöstä tai merestä tai pohjavesialueella, tuli järjestelmä kunnostaa 31.10.2019 mennessä. Kiinteistön sijaitessa näiden alueiden ulkopuolella, on järjestelmä uusittava puhdistusvaatimukset täyttäväksi, kun kiinteistöllä tehdään vesijärjestelmiä tai muuta suurempaa luvanvaraista remonttia tai tietynlaisia korjaus- tai muutostöitä. Edellä mainittujen säädösten lisäksi jätevesistä ja niiden käsittelystä syntyvistä jätteistä on säädetty mm. maankäyttö- ja rakennuslaissa ja -asetuksessa, jätelaissa, terveydensuojelulaissa ja -asetuksessa, vesihuoltolaissa ja

lannoitevalmistelaisissa. Automaattisesti vapautettuja talousjätevesien käsittelyjärjestelmän korjausvelvollisuudesta ovat kiinteistöt, joiden omistaja tai haltija on syntynyt ennen 9.3.1943 edellyttäen, että jätevesijärjestelmästä ei aiheudu ympäristön pilaantumisen vaaraa, tai jos kiinteistöllä muodostuu jätevesiä erittäin vähän (kantovesi). Ympäristönsuojelulain 156 d §:n mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi hakemuksesta myöntää luvan poiketa perustason puhdistusvaatimuksista (tiettyjen edellytysten täytyessä) enintään viiden vuoden määräajaksi kerrallaan. Hakemukset käsitellään ja niistä tehdään hallintopäätös, joka on maksullinen.

Ympäristönsuojeluviranomainen valvoo jätevesijärjestelmien jätevesipäästöjä pääsääntöisesti muun valvonnan yhteydessä, sekä poikkeamishakemusten käsittelyn yhteydessä. Kotitalouksien jätevesijärjestelmien ympäristövaikutusten valvonta voi tulla vireille myös haittailmoitusten kautta. Käytettävien resurssien puitteissa voidaan valvontaa tehdä erilaisten projektien tai alueellisesti kohdennettujen tarkastusten ja kyselyjen muodossa. Haja-asutuksen jätevesien käsittelyä valvotaan riskiperusteisesti, jolloin esimerkiksi pohjavesialueella ja ranta-alueella olevat kohteet muodostavat korkeimman riskin.

3.2.3 Vesihuoltolain valvonta

Vesihuoltolain (119/2001) mukaisia valvontaviranomaisia ovat ELY-keskus, kunnan terveydensuojeluviranomainen ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen valvoo, että vesihuoltolaitoksen hyväksytyllä toiminta-alueella oleva liittymisvelvollisuuden omaava kiinteistö liitetään vesihuoltolaitoksen vesijohtoon ja viemäriin. Liittymisestä on mahdollista hakea vapautusta. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen myöntää hakemuksesta toistaiseksi voimassa olevan tai määräaikaisen vapautuksen liittymisvelvollisuudesta vesihuoltolain 11 §:n mukaisesti. Vapautus-päätöksen käsittelyn yhteydessä on usein tehtävä myös valvontaa.

3.2.4 Nitraattiasetuksen mukainen valvonta

Lannan käsittelyn ja varastoinnin valvontaa toteutetaan valtioneuvoston asetuksen (Vna 1250/2014 eli Valtioneuvoston asetus eräiden maa- ja puutarhataloudesta peräisin olevien päästöjen rajoittamisesta, nk. nitraattiasetus) mukaisesti. Valvonta koskee ympäristölupa- tai ilmoitusmenettelykohteiden lisäksi myös niitä eläinsuojia, jotka jäävät eläin- tai eläinyksikkömäärän pienuuden takia lain soveltamisen ulkopuolelle. Valvontaa olisi jatkossa tarkoitus toteuttaa esimerkiksi suunnitelmallisten projektien muodossa.

Lannan varastoinnista aumassa, sekä lannanlevityksestä poikkeusaikana (marraskuussa) tehdään ilmoitus kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Ilmoituksista ei tehdä päätöstä, vaan ne kootaan ja raportoidaan ELY-keskukselle. Ilmoituksen johdosta annetaan tarvittaessa ohjeita ilmoituksen tekijälle. Tarvittaessa tehdään valvontatarkastus.

3.2.5 Jätelain mukaiset valvontakohteet

Jätelain (646/2011) 124 §:ssä säädetään, että valvontaviranomaisen on määräajoin asianmukaisesti tarkastettava laitokset ja toiminnot, joissa syntyy vaarallista jätettä. Samoin on tarkastettava jätteen ammattimaista kuljettamista tai keräystä harjoittavan taikka jätteen välittäjänä toimivan toiminnanharjoittajan toiminta. Jätelain mukaan ympäristöluvanvaraisten toimintojen tarkastuksista säädetään ympäristönsuojelulaisissa ja sen nojalla. Koska jätelaisissa on säädetty valvontaviranomaisten velvollisuudesta suorittaa toimintojen määräaikaisia tarkastuksia, on viranomaisen säännöllisen valvontatoiminnan järjestämisen kannalta suositeltavaa laatia jätelain mukaista valvontaa varten valvontasuunnitelma vastaavalla tavalla kuin ympäristönsuojelulain mukaisessa valvonnassa. Nämä

jätelain 124 §:n mukaan säännöllisen valvonnan piiriin kuuluvat kohteet on listattu valvontaohjelmaan.

Jätteen ammattimaisesta keräyksestä on jätelain mukaan tehtävä ilmoitus jätehuoltorekisteriin merkitsemistä varten kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Osa näistä rekisteröitävistä toiminnoista on aiemmin ollut ympäristöluvanvaraisia. Lisäksi ympäristöluvanvaraisen jätteen käsittelytoiminnan harjoittajan tulee esittää lupaviranomaiselle suunnitelma jätteen käsittelyn seurannan ja tarkkailun järjestämiseksi. Jätelain mukaiseen valvontaan kuuluu keräystoiminnan lisäksi mm. roskaantumisen ehkäiseminen ja jätehuollon asianmukaisen järjestämisen valvonta. Jätehuoltomääräysten ja jätelain mukaista valvontaa suoritetaan pääsääntöisesti kuntalaisten ilmoitusten perusteella. Jätelain perusteella voidaan antaa ei-luvanvaraista toimintaa koskeva yksittäinen määräys. Määräys voidaan antaa roskaantumisen ehkäisemiseksi tai jätehuollon asianmukaisuuden varmistamiseksi. Viranomaisen on valvottava annettua määräystä. Valvontatarve määritetään tapauskohtaisesti.

Jätehuollon järjestämisessä, jätteistä terveydelle tai ympäristölle aiheutuvan vaaran ja haitan ehkäisemisessä sekä jätehuollon valvonnassa on sen lisäksi, mitä muualla on säädetty tai määrätty, noudatettava yleisiä jätehuoltomääräyksiä. Jätehuoltomääräysten valvonnassa valvontakohteita ovat mm. jätteiden keräys ja lajittelu, jätteiden kuljetus, jätteiden kompostointi sekä vaarallisten jätteiden keräys.

Rakennuksen purkamiselta edellytetään maankäyttö- ja rakennuslain mukaista purkamislupaa tai ilmoitusta, jonka käsittelee rakennusvalvontaviranomainen. Yleensä purkuilmoituksen tai -lupahakemuksen yhteydessä rakennusvalvontaviranomainen pyytää ympäristönsuojeluviranomaiselta lausunnon, jossa otetaan kantaa mm. syntyvien jätteiden käsittelyyn, hyötykäyttöön, työmenetelmiin ja toimituspaikkaan. Ympäristönsuojeluviranomainen tekee tarvittaessa tarkastuskäynnin kohteeseen. Asiassa noudatetaan jätehuoltomääräyksiä ja jätelakia. Rakennusten purkutöiden jätteiden valvontaa suoritetaan raportointimääräysten perusteella, sekä muun valvonnan yhteydessä ja haittailmoitusten perusteella.

3.2.6 Jätteiden hyödyntäminen maarakentamisessa

Eräiden jätteiden, kuten betonin, tiilen ja tuhkien, pienimuotoinen hyödyntäminen maarakentamisessa on mahdollista, mikäli toiminnasta tehdään ilmoitus ympäristönsuojeluviranomaiselle. Ilmoituksen perusteella arvioidaan, voidaanko toiminta hyväksyä pienimuotoisena vai tuleeko asiassa tehdä ns. MARA-ilmoitus tai edellyttääkö toiminta ympäristölupaa. MARA-ilmoituksella tehtävä jätteiden hyötykäyttö edellyttää, että hyödyntämispaikalla on laissa säädetty suunnitelma tai rakentamislupa ja, että hyötykäytöstä on tehty ilmoitus ELY-keskukseen. ELY-keskus merkitsee ns. MARA-ilmoituksen ympäristönsuojelun tietojärjestelmään, mikäli ilmoitus täyttää asetuksen vaatimukset. MARA-kohteita valvotaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisten toimesta muun valvonnan yhteydessä ja havaituista poikkeamista ilmoitetaan ELY-keskukselle. ELY-keskus valvoo myös jätteiden kuljetuksia. Kuljetusyriyten, jotka kuljettavat jätteitä, tulee rekisteröityä ympäristönsuojelun tietojärjestelmään / jäterekisteriin. Mahdollisen ympäristöluvan käsittelee kunnan tai valtion ympäristönsuojeluviranomainen, riippuen kohteen suuruudesta. Jätteiden hyödyntämistä valvotaan ilmoitusten kautta, muun valvonnan yhteydessä ja yleisöilmoitusten perusteella. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen käsittelee betoni- ja tiilijätteen vähäisen hyödyntämisen ilmoitukset, jos omassa maarakentamisessa on tarkoitus hyödyntää alle 600 tonnia omassa purkutyössä syntynyttä betoni- ja tiilijätettä.

3.2.7 Vesilain mukainen valvonta

Vesilain valvontaviranomaisia ovat kunnan ympäristönsuojeluviranomainen ja ELY-keskukset. Valvontaviranomaisten toimivalta on pääosin vesilaissa jakamatonta. Vesilailla säännellään lähinnä

vesien käyttöä, vesistöön rakentamista, uittoa, maa- ja metsätalousmaan kuivatusta, vesistön järjestelyä ja pohjaveden ottamista. Vesilain mukaisiin lupiin ei liity määräaikaistarkastuksia, vaan lupavalvontaa tehdään pääsääntöisesti vain, mikäli valvonta on tarpeen lupamääräyksistä, luvanhaltijan ilmoituksista tai haitankärsijöiden ilmoituksista johtuen.

Vesilain mukaisia, kunnan ympäristönsuojeluviranomaista työllistäviä tehtäviä ovat myös ojitusta koskevat erimielisyydet, mikäli ojitus ei edellytä 5 luvun 3 §:n nojalla lupaa tai jota ei käsitellä 4 §:n mukaan ojitustoimituksessa, ja joka aiheutuu:

- 1) ojan tekemisestä toisen maalle tai toisen yksityisen tien poikki;
- 2) ojan suunnan muuttamisesta;
- 3) veden johtamisesta toisen maalla olevaan ojaan tai puroon; tai
- 4) muusta vastaavasta syystä.

3.2.8 Kemikaalilain valvonta

Kemikaalilain (599/2013) mukainen valvonta kuuluu pääasiassa Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen sekä ELY-keskus valvovat ympäristönsuojelulaissa määritellyn mukaisesti kemikaalien käyttöolosuhteita kemikaaleja käsittelevissä laitoksissa, kemikaaleista aiheutuvien ympäristöhaittojen ehkäisemiseksi. Valvontaa tehdään kemikaalilain sekä REACH-, biosidi- ja POP-asetusten nojalla.

3.2.9 Maa-ainelain valvonta

Valtioneuvoston asetuksen 926/2005 7 §:n mukaan valvontaviranomaisen on suoritettava tarkastus riittävän usein toiminnan seuraamiseksi, ottaen huomioon luvan saajan järjestämä omavalvonta ja asiantuntemus sekä ottamistoiminnan laatu ja laajuus. Jotta tämä valvonta voidaan tehdä laadukkaasti ja asianmukaisesti, on myös maa-ainelain mukaiset valvontakohteet luetteloitu ja valvonnassa pyritään riskinarvioon perustuvaan suunnitelmallisuuteen. Maa-ainestenottoa valvotaan maastokatselmuksilla, aloituskokouksilla, valvontatarkastuksilla, ottamisraporttien seurannalla ja lopputarkastuksilla.

Haapajärven ympäristöpalvelujen toiminta alueella on 47 voimassa olevaa (tilanne 23.1.2024) maa-ainelain mukaista luvanvaraista kohdetta (taulukko 2). Haapajärvellä kohteita on 23 kpl, Kärsämäellä 11 kpl ja Reisjärvellä 13 kpl. Kohteiden valvontatiheys vaihtelee riskinarviointiin perustuen 1-2 vuoden välillä. Valvonta painottuu pohjavesialueille, joille sijoittuu noin 30 % kohteista.

Taulukko 2. Maa-aineslupakohteiden lukumäärä kunnittain ja lupien sallima ottomäärä, m³

Kohteet	Haapajärvi	Kärsämäki	Reisjärvi
Kohteiden lkm	23	11	13
Lupien sallima ottomäärä, k-m ³	N. 2 391 000	780 000	971 000

Maa-ainesten ottamishankkeet edellyttävät yhä useammin maa-ainesluvan lisäksi ympäristöluvan. Vuonna 2016 voimaan tulleiden ympäristönsuojelulain (527/2014) ja maa-ainelain (555/1981) muutosten myötä maa-aines- ja ympäristönsuojelulain lupia edellyttävän hankkeen lupa-asia voidaan käsitellä yhdessä (*yhteiskäsittelylupa*). Ympäristölupaehtoien noudattamista valvotaan pääsääntöisesti maa-aines valvonnan yhteydessä. Valvontatiheyteen vaikuttaa toiminnan sijainti, laajuus, toiminnanharjoittajan asiantuntemus, lupaehtojen noudattaminen ja mahdolliset valitukset.

3.2.10 Muu valvonta

Muuta lainsäädäntöä (kuten maastoliikenne-, vesiliikenne- ja luonnonsuojelulaki) koskevaa valvontaa tehdään pääsääntöisesti yleisöilmoitusten perusteella. Valvontaa voidaan toteuttaa myös lupakäsittelyjen, projektien ja viranomaisyhteistyön yhteydessä.

Ympäristönsuojelulain (86/2000) nojalla annettu asetus 452/2009 (Valtioneuvoston asetus otsonikerrosta heikentäviä aineita ja eräitä fluorattuja kasvihuonekaasuja sisältävien laitteiden huollosta) on uuden ympäristönsuojelulain (527/2014) § 226 ja § 227 mukaisesti voimassa. Asetus koskee otsonikerrosta heikentäviä aineita ja eräitä fluorattuja kasvihuonekaasuja sisältäviä laitteita asentavia, huoltavia ja kunnossapitäviä henkilöitä ja toiminnanharjoittajia. Asetuksen valvovia viranomaisia ovat ELY-keskukset ja kuntien ympäristönsuojeluviranomaiset, terveysuojeluviranomaiset ja elintarvikevalvontaviranomaiset sekä kulutustavaroiden ja kuluttajapalveluiden valvontaviranomaiset, jotka valvovat asetuksen noudattamista omilla toimialoillaan. Valvontaa tehdään tarpeen mukaan.

Erilaisia toimintoja voidaan ottaa riskinarvioinnin perusteella suunnitelmallisen valvonnan kohteiksi. Kohderyhmiä voidaan valvoa kohdennetusti esimerkiksi valvontakampanjan muodossa.

3.2.11 Valtion viranomaisen ympäristönsuojelun valvontakohteet

Alueellinen ELY-keskus valvoo valtion viranomaisen valvontatoimivaltaan kuuluvia toimintoja ja laitoksia. ELY-keskuksen valvottavia ympäristölupakohteita ovat alueella mm. turvetuotantoalueet, sahat ja suurimmat eläinsuojat. Osa ELY:n valvomista eläinsuojista siirtyi kuntien valvottavaksi vuoden 2020 alusta lainsäädäntöön tehdyn muutoksen myötä. Muita ELY-keskuksen valvontaan kuuluvia ympäristölupakohteita alueellamme ovat kuntien jätevedenpuhdistamot ja suurimmat teollisuuslaitokset ja jätteenkäsittelylaitokset. Muita ELY-keskuksen valvomia ympäristönsuojelulakiin perustuvia kohteita ovat jätteiden hyödyntäminen maanrakentamisessa (MARA) sekä pilaantuneisiin maa-alueisiin liittyvä valvonta (PIMA).

4 VALVONTAOHJELMAN LAATIMINEN

Ympäristönsuojelulain 168 §:n 3. momentti edellyttää, että valtion valvontaviranomaisen ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava luvanvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen määräaikaistarkastuksista ja muusta säännöllisestä valvonnasta ohjelma (valvontaohjelma). Valvontaohjelmasta ilmenee kohteiden lisäksi kohdekohtainen valvontatiheys, joka on määräytynyt riskinarvioinnin perusteella.

Riskinarvioinnissa on ensimmäiseksi kartoitettu toimialakohtaiset riskit. Toimialakohtaisia riskejä tai mahdollisia päästöjä on arvioitu laitospohjaisesti huomioiden laitoksen tai toiminnan sijaintipaikkaan liittyvät vaarat ja itse toiminnasta aiheutuvat vaarat. Toiminnasta aiheutuvia vaaroja arvioitaessa on huomioitu toiminnan laajuus ja luonne sekä toiminnassa käytettävät tilat ja laitteet, niiden kunto sekä kemikaalit. Sijaintipaikkaan liittyviä vaaroja tunnistettaessa on huomiota kiinnitetty erityisesti siihen, että sijaitseeko laitos pohjavesialueella tai sen läheisyydessä, toimiiko pohjavesialueella vedenotto, ja onko laitoksen vaikutusalueella vesistöjä ja häiriintyviä kohteita. Toimintaan liittyvien vaaratekijöiden perusteella on arvioitu mahdollisen ympäristöpäästön todennäköisyyttä ja sijaintipaikkaan liittyvien vaaratekijöiden perusteella on arvioitu seurausten vakavuutta. Ympäristöpäästön todennäköisyyden ja seurausten vakavuuden perusteella on määräytynyt kunkin laitoksen riski-/valvontaluokka I-III, joka määrittää valvontatiheyden. Arvioinnin jälkeen on käyty läpi vielä valvontahistoria (esimerkiksi mahdolliset yleisö-/häiriöilmoitukset, lupamääräysten noudattaminen) ja sen perusteella valvontatiheyttä on voitu laitospohjaisesti muuttaa +/- 1 vuosi tai 1 valvontaluokka. Riskinarvioinnin eteneminen ja valvontatiheyden määräytymiseen vaikuttavat tekijät on kuvattu valvontasuunnitelman

liitteessä 1.

Valvontaluokan määrittämisen jälkeen valvontakohteiden määräaikaistarkastukset on pyritty jakamaan valvontaohjelmaan tasaisesti seuraavien viiden vuoden ajalle. Valvontaohjelma on laadittu vuosille 2024–2028 ja ensimmäisen suunnitelmallisen tarkastuksen kohdekohtainen tarkastusvuosi on määräytynyt Ppky Selänteen laatiman aikaisemman valvontasuunnitelman jatkona.

Valvontaohjelman tekeminen on lakisääteinen velvoite, joten lautakunnan ei tarvitse tehdä siitä erillistä hyväksymispäätöstä. Valvontaohjelman yhteenveto koko valvonta-alueen osalta on nähtävillä liitteessä 2. Liitteessä 3 on vastaavasti esitetty valvontasuunnitelman yhteenveto maa-ainesvalvonnan osalta.

5 TARKASTUSTEN SISÄLTÖ JA KÄYTETTÄVISSÄ OLEVAT VALVONNAN KEINOT

Ympäristönsuojelulain 174 §:n mukaan määräaikaistarkastuksessa ja muussa valvonnallisessa tarkastuksessa noudatetaan, mitä hallintolain 39 §:ssä säädetään. Tarkastuksessa asianosaisena, jota asia välittömästi koskee, pidetään tarkastuksen kohteena olevan toiminnan harjoittajaa tai muuta tarkastettavan kohteen, tuotteen, tilan tai alueen haltijaa. Hallintolain mukaan viranomaisen on ilmoitettava tarkastuksen aloittamisajankohdasta asianosaiselle, jollei ilmoittaminen vaaranna tarkastuksen tarkoituksen toteutumista. Asianosaisella on oikeus olla läsnä tarkastuksessa sekä esittää mielipiteensä ja kysymyksiä tarkastukseen liittyen. Tarkastuksella asianosaiselle on kerrottava tarkastuksen tavoitteista, sen suorittamisesta ja jatkotoimenpiteistä. Tarkastus on suoritettava aiheuttamatta tarkastuksen kohteelle tai sen haltijalle kohtuutonta haittaa.

Tarkastuksella käydään läpi mm. laitoksen toiminta ja tilat, ympäristölupa siihen liittyvine määräyksineen, tarkkailutiedot, toiminnasta mahdollisesti tulleet valitukset ja niiden seurauksena suoritettavat toimenpiteet. Ympäristölupapäätöksissä on annettu tarpeelliset määräykset ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi. Määräykset voivat liittyä esimerkiksi laitoksen toimintaan, tarkkailuun tai raportointiin. Säännöllisellä ja riittävän tiheästi suoritettulla valvonnalla varmistetaan, että luvan antamisen edellytykset ovat voimassa ja, että laitos toimii lupamääräysten mukaisesti. Tarkastaja laatii tarkastuksesta kirjallisen tarkastuskertomuksen, josta käy ilmi tarkastuksen kulku ja tarkastajan tekemät keskeiset havainnot. Tarkastuskertomus annetaan tiedoksi tarkastuksessa läsnäoloon oikeutetulle asianosaiselle.

Mikäli tarkastuskäynnin yhteydessä toiminnassa havaitaan laiminlyönti tai puute, ympäristötarkastaja asettaa määräajan korjaaville toimenpiteille ja tekee uusintatarkastuksen toimenpiteelle asetetun määräajan umpeuduttua. Uusintatarkastukset harkitaan tapauskohtaisesti. Mikäli laiminlyöntiä ei korjata kehotuksista huolimatta, asia voidaan viedä ympäristölautakunnan ratkaistavaksi. Ympäristölautakunta voi tehostaa määräystä uhkasakolla, keskeyttämis- tai teettämisuhalla. Jos lupamääräyksiä on valvontaviranomaisen kirjallisesta huomautuksesta riippumatta toistuvasti rikottu siten, että toiminnasta aiheutuu ympäristön pilaantumisen vaaraa, lupa voidaan peruuttaa. Ennen määräysten ja mahdollisen uhkasakon tai teettämisuhan määräämistä, on toiminnanharjoittajalle varattava mahdollisuus tulla kuulluksi. Tarvittaessa luvanvastaisesta toiminnasta tehdään tutkintapyyntö poliisille.

Valvontaa toteutetaan myös tarkastamalla toiminnanharjoittajilta saadut laitosten vuosiraportit sekä mahdolliset muut lupamääräyksissä edellytetyt selvitykset tai seurantatulokset. Tarvittaessa toiminnanharjoittajalta pyydetään lisäselvityksiä. Ympäristölupapäätöksiin kirjattujen tarkkailumääräysten valvonta on tärkeää tarkkailun suorittamisen ja toiminnan vaikutusten seuraamiseksi. Tarkkailuraportteihin perustuen valvontaviranomainen voi päättää ympäristöluvan tarkkailumääräysten mahdollisesta muuttamisesta.

Valvontaviranomaisen tulee seurata osana säännöllistä ja muuta valvontaa luvan muuttamisen

perusteiden olemassaoloa eli muun muassa toiminnan aiheuttamaa pilaantumisen vaaraa, toiminnan mahdollisesti aiheuttamaa YSL:n 16–18 §:ssä säädetyn kiellon vastaisuutta, toiminnan ulkopuolisten olojen aiheuttamaa muutostarvetta sekä luvan myöntämisen jälkeen asetettuja uusia vaatimuksia. Jos peruste tai perusteet luvan muuttamiselle ovat olemassa, on kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen käynnistettävä luvan muuttamisprosessi.

6 TARKASTUKSEEN KESKIMÄÄRIN KÄYTETTÄVÄ AIKA

Tarkastusaikaan vaikuttaa tarkastuksen sisällön laajuus ja tarkastusaikaan katsotaan kuuluvaksi varsinaisen kohteessa tehdyn tarkastuksen lisäksi tarkastukseen valmistautuminen sekä tarkastuskertomuksen laatiminen, sekä muut mahdolliset jälkivalvontatoimenpiteet. Valvontasuunnitelmassa esitetty aika on arvio.

Matkoihin käytetty aika ei kuulu tarkastukseen kuluvaan aikaan. Näin valvontakustannukset ovat kohteen sijainnista riippumatta yhtäläiset kaikille toimijoille koko toiminta-alueella. Matkoihin kuluva aika on kuitenkin otettava huomioon kunnan realistisessa valvontasuunnitelmassa. Matkaan kuluneen ajan lisäksi täytyy huomioida, että suunnitelmallisen valvonnan työmäärää lisää myös jälkivalvonta, mitä ei ole huomioitu valvontaohjelmassa esitetystä tarkastukseen käytettävän ajan arvioissa. Jälkivalvonta lisää valvonnan vaikuttavuutta ja siihen käytetty aika tulee myös huomioida realistisesti resurssitarvetta mietittäessä.

7 VALVONTAAN KÄYTETTÄVISSÄ OLEVAT RESURSSIT

Ympäristönsuojelulain mukaan valvontaviranomaisen on järjestettävä valvonta niin, että se on laadukasta, säännöllistä, tehokasta ja perustuu ympäristöriskien arviointiin. Valvonnan on oltava myös hyvää hallintoa koskevien vaatimusten mukaan eri toimijoita tasapuolisesti ja oikeudenmukaisesti kohtelevaa. Tämä edellyttää, että valvonnalle on varattu riittävät voimavarat. Tarkastusten ja valvonnan kehittämisen lisäksi ympäristönsuojelussa tulisi olla riittävästi resursseja, jotta voidaan vaikuttaa asiantuntijana ja tiedottajana laajoihin yhteiskunnallisiin asioihin kuten ilmastomuutokseen ja vesienhoidon kehittämiseen.

Haapajärven kaupungin ympäristöpalveluissa on ympäristönsuojelun käytössä 1 ympäristötarkastajan virkaa, eli 1,0 htv. Pyhäjärven kaupunki myy ympäristötarkastajan palveluja Haapajärven kaupungille kaksi työpäivää viikossa (maa-ainesvalvontaan liittyvät tehtävät) ja Pyhäjärven kaupunki ostaa Haapajärven kaupungin ympäristötarkastajan työpanosta yhden päivän viikossa ympäristönsuojelun tehtävien hoitamiseksi. Ympäristötarkastajat myös sijaistavat toisiaan vuosilomien ym. virkavapaiden aikana ja tekevät yhteistyötä toimialallaan. Neljän kunnan alueella on arvioitu, että maa-aineslain valvontaan ja maa-aineslupien käsittelyyn kuluu noin 0,6 htv, jolloin ympäristönsuojelun muihin tehtäviin on Pyhäjärven kaupungin viranhaltijalla käytettävissä noin 0,4 htv. Arvioinnissa ei ole otettu huomioon tuulivoimalapuiden rakentamisesta aiheutuvaa lisäystä maa-aineslupahakemuksiin ja valvontaan. Suunnitelmallista valvontaa on pystytty Ppky Selänteen aikana tekemään hyvin, koska vuosina 2021 ja 2022 oli käytettävissä määräraikaista lisäresurssia. Nykyisin käytettävissä olevilla resursseilla kaikkia lupakohteita ei ehditä valvoa riittävän säännöllisesti. Käytettävissä olevat resurssit kuluvat pääasiassa yhteydenottojen selvittämiseen ja ratkaisemiseen sekä uusien lupien käsittelyyn, maa-ainesvalvontaan, lausuntojen antamiseen, jätevesiasioiden selvittämiseen ja neuvontaan (Taulukko 3).

Taulukko 3. Ajankäyttö tehtäväkohtaisesti arvioituna vuonna 2020. Käytettävissä olleet henkilöresurssit olivat 2,0 htv.

Ajankäyttö tehtäväkohtaisesti arvioituna	Käytetty aika (htv)
YSL:n mukaiset päätökset, ilmoitusten ja rekisteröintien käsittely	0,50

Valvonta: yleisöilmoitusten perusteella tarkastukset (ysl, jätelaki, vesilaki, vesihuoltolaki) muut valvontatehtävät, lausunnot viranomaisille/asiakkaille, kehotukset	0,35
Muut yhteydenotot, neuvonta	0,25
Palaverit, kokoukset, ym. hallinnolliset työt	0,10
Maa-aineslain mukaiset luvat ja valvonta	0,8
YHTEENSÄ	2,0

Liitteessä 4 on esitetty ympäristönsuojeluviranomaisen tehtäväkenttää. Taulukosta voidaan nähdä, mitä nykyisillä resursseilla pystytään tekemään ja mihin kaikkeen resurssien pitäisi tulevaisuudessa riittää, jotta valvonta olisi laadukasta, säännöllistä ja tehokasta.

Nykyresursseilla ei ole realistista odottaa suuria määriä suunnitelmallisia valvontasuoritteita. Haapajärven ja Pyhäjärven kaupunkien välisellä yhteistoimintasopimuksella on tehtäviä koitettu tasata, mutta vasta käytäntö osoittaa miten tehtäviä voidaan jakaa. Jotta ympäristönsuojelun ja maa-ainesvalvonnan kaikki tehtävät saataisiin neljän kunnan alueella kohtuudella suoritettua, tarvittaisiin ympäristönsuojeluun ja maa-ainesvalvontaan resursseja yhteensä noin 3 htv. Tällä hetkellä resurssia on käytettävissä 2 htv.

8 VIRANOMAISTEN VÄLINEN YHTEISTYÖ

Ympäristönsuojeluviranomainen tekee läheistä yhteistyötä kunnan muiden viranomaisten kuten ympäristöterveydenhuollon ja rakennusvalvonnan kanssa. Viranomaisten väliseen yhteistyöhön kuuluu olennaisena osana myös lausuntojen antaminen. Tarvittaessa lausuntoja pyydetään ja mielipiteitä kysytään myös muilta viranomaisilta. Lisäksi tarpeen mukaan tehdään yhteistarkastuksia esimerkiksi valtion viranomaisen ja/tai pelastusviranomaisen kanssa. Pelastusviranomaisena toimii Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitos. Pelastusviranomaisten kanssa tehtävä yhteistyö keskittyy pitkälti kemikaaliasioihin. Valtion lupaviranomaisena toimii Pohjois-Suomen aluehallintovirasto ja valvontaviranomaisena Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus. Viranomaisyhteistyötä tehdään ympäristönsuojelulain mukaisten asioiden lisäksi esimerkiksi luonnonsuojelulain, vesilain ja jätelain asioihin liittyvissä tehtävissä. Kunnan valvontaviranomainen osallistuu usein myös Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen valvonnassa olevien kohteiden määräaikaistarkastuksiin. Poliisi on velvollinen antamaan tarvittaessa virka-apua ympäristönsuojelulaissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi. Ympäristön turmelemisesta, laiminlyönneistä ja muista ympäristörikkomuksista tehdään tarvittaessa ilmoitus poliisille esitutkintaa varten. Poliisiviranomaisena toimii Oulun poliisilaitos.

9 VALVONNASTA PERITTÄVÄT MAKSUT

Valvontaohjelman mukaisista tarkastuksista peritään Haapajärven kaupunginhallituksen hyväksymän ympäristönsuojeluviranomaisen taksan mukainen maksu. Maksu voidaan periä myös ympäristönsuojelulain 175, 176 ja 181 § mukaisten kieltojen tai määräysten noudattamisen valvomiseksi tehdyistä tarkastuksista.

10 VALVONTASUUNNITELMAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI JA VALVONNAN KEHITTÄMINEN

Valvontasuunnitelma on tarkastettava säännöllisesti (YSL 168 §). Tarkastustiheyttä ei ole säädetty lakisääteisesti, mutta valvontasuunnitelman toteutumisesta laaditaan kalenterivuositain yhteenveto, jossa arvioidaan suunnitelman toteutuminen ja tarkastellaan sekä valvontasuunnitelman, että

valvontaohjelman muutostarpeet. Valvontasuunnitelman toteutumista seurataan Haapajärven kaupungin osavuosisikatsausten ja tilinpäätöksen / vuosikertomuksen yhteydessä vähintään kerran vuodessa.

Riskinarviointiprosessi/valvontatiheyden määrittäminen	
Toiminnasta aiheutuvat vaarat ja riskit	Toiminnan sijainnista aiheutuvat vaarat/riskit
<p>Toimialakohtaiset/Toiminnasta yleisesti aiheutuvat päästöt -esim. Melu, Haju, Tärinä, Säteily, Valo, Lämpö, pöly, Aine, Energia</p>	<p>Sijaintipaikkaan liittyvien vaaratekijöiden kartoittaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Laitos sijaitsee pohjavesialueella tai sen välittömässä läheisyydessä - Laitoksen vaikutusalueella sijaitsee vedenotto - Laitos sijaitsee vesistön läheisyydessä tai laitoksen toiminnasta (erityisesti häiriötilanteessa) voi aiheutua vesistövaikutuksia. - Runsaasti häiriintyviä kohteita (asiantuntija-arvio, jossa otetaan huomioon häiriintyvien kohteiden määrä ja etäisyys toiminnasta - Mahdolliset vaikutukset leviävät laajalle
<p>Laitoskohtaiseen toimintaan liittyvien vaaratekijöiden arvioiminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Toiminta on suurta ja vilkasta - Toiminnasta voi syntyä päästöjä, joista on terveyshaittaa tai jotka aiheuttavat merkittävää ympäristön pilaantumisen vaaraa. - Toiminnassa käytetään vaarallisia kemikaaleja (muuta kuin koneissa käytettävät öljyt tai muut polttoaineet) - Toiminnan luonne ja laajuus, Tilat ja laitteet, Tuotantoon ja valmistukseen liittyvät tekijät, Tuotteeseen liittyvät tekijät, Kuljetukset ja varastointi, Tarkkailu 	<p>Päästön seurauksen vakavuuden arvioiminen</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Päästö aiheuttaa lyhytaikaista viihtyvyyshaittaa, ei ympäristön pilaantumisen vaaraa 2. Päästö aiheuttaa viihtyvyyshaittaa ja/tai ympäristön pilaantumisen vaaraa 3. Päästö aiheuttaa vaaraa terveydelle ja/tai merkittävää ympäristön pilaantumisen vaaraa
<p>Päästön todennäköisyyden arvioiminen</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Päästön todennäköisyys pieni (satunnaisesti esim. kerran 5 vuodessa) 2. Päästön todennäköisyys kohtuullinen (satunnaisesti, max. kerran vuodessa) 3. Päästön todennäköisyys on suuri (useammin kuin kerran vuodessa) 	<p>Päästön seurauksen vakavuuden arvioiminen</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Päästö aiheuttaa lyhytaikaista viihtyvyyshaittaa, ei ympäristön pilaantumisen vaaraa 2. Päästö aiheuttaa viihtyvyyshaittaa ja/tai ympäristön pilaantumisen vaaraa 3. Päästö aiheuttaa vaaraa terveydelle ja/tai merkittävää ympäristön pilaantumisen vaaraa

Riskiluokan määrittäminen Riskiluokka määräytyy päästön todennäköisyyden ja päästön seurauksen vakavuuden perusteella seuraavan riskimatriisin mukaisesti

Todennäköisyys	Seuraukset		
	1.Vähäiset Päästö aiheuttaa lyhytaikaista viihtyvyyshaittaa, ei ympäristön pilaantumisen vaaraa	2. Haitalliset Päästö aiheuttaa viihtyvyyshaittaa ja/tai ympäristön pilaantumisen vaaraa	3.Vakava Päästö aiheuttaa vaaraa terveydelle ja/tai merkittävää ympäristön pilaantumisen vaaraa
1.Epätodennäköinen Päästön todennäköisyys pieni (satunnaisesti esim. kerran 7 vuodessa)	Riskiluokka III	Riskiluokka II	Riskiluokka I
2.Mahdollinen Päästön todennäköisyys kohtuullinen (satunnaisesti, max. kerran vuodessa)	Riskiluokka III	Riskiluokka II	Riskiluokka I
3. Todennäköinen Päästön todennäköisyys on suuri (useammin kuin kerran vuodessa)	Riskiluokka II	Riskiluokka I	Riskiluokka I

Riskiluokka I = Valvontatiheys 1x/v,
Riskiluokka II = Valvontatiheys 1 x/3 vuotta,
Riskiluokka III = Valvontatiheys 1x/7 vuotta

Valvonta-/toimintahistoria

- Määritettyä riskiluokkaa/valvontatiheyttä voidaan muuttaa tarvittaessa kohteen historiatietojen perusteella +/- 1 vuosi tai 1 riskiluokka

Lopullinen valvontatiheys

Ympäristönsuojelun valvontaohjelman yhteenveto koko valvonta-alueen osalta. Kohteiden lukumäärät tarkistettu 23.1.2024. (Valvontaluokka I = tarkastustiheys 1x/v., valvontaluokka II = tarkastustiheys 1x/3 v. ja valvontaluokka III = Tarkastustiheys 1x/ 7 v.)

TOIMIALA	Valvontaluokka	Kohteiden määrä Yhteensä	Kohteiden määrä Haapajärvi	Kohteiden määrä Kärämäki	Kohteiden määrä Reisjärvi	Tarkastusten määrä v. 2023
Metsäteollisuus	II-III	2	1	1	0	1
Metalliteollisuus	III	1	1	0	0	0
Energiantuotanto	II-III	5	3	1	1	0
Kemianteollisuus	-	0	0	0	0	0
Polttoaineiden valmistus taikka kemikaalien tai polttoaineen varastointi tai käsittely	III	11	3	6	2	0
Orgaanisia liuottimia käyttävä toiminta	-	0	0	0	0	0
Malmien tai mineraalien kaivaminen tai maaperän aineiden otto (Murskaustoiminta)	I-III	16	5	7	4	2
Mineraalituotteiden valmistus	II	2	1	1	0	0
Nahan tai tekstiilien laitosmainen tuotanto tai käsittely	-	0	0	0	0	0
Elintarvikkeiden tai rehujen valmistus	-	0	0	0	0	0
Eläinsuojat ja kalankasvatus	I-III	72	25	19	28	6
Liikenne	III	2	1	0	1	0
Jätteiden ammattimainen tai laitosmainen käsittely sekä jätevesien käsittely	II-III	11	8	2	1	1
Muu toiminta (ulkona sijaitseva ampumarata)	III	2	1	1	0	1
Rekisteröity toiminta (asfalttiasemat)	III		0	0	0	0
Jätelain mukaisia valvonta kohteita(ei luvan varaisia)	III	73	39	12	22	0

YHTEENSÄ (kpl)	123+73				11
-----------------------	---------------	--	--	--	-----------

Yhteenveto maa-ainesvalvonnan valvontaohjelmasta.

TOIMIALA	Kohteiden määrä 23.1.2024)	Hj	Km	Rj	Suunniteltu tarkastusten määrä v. 2024	Suunniteltu tarkastusten määrä v. 2025
Maa-ainesvalvonta	47	23	11	13	20	20

Lakiperuste	Tehtävä	Resurssien riittävyys nykytilanteessa (v.2015) K=Kyllä, O=Osittain, E=Ei	Resurssien tarve tulevaisuudessa
Ympäristönsuojelulaki 527/2014	tarkastukset, suunnitelmallinen valvonta (281 kohdetta)	E	*Suunnitelmallinen valvonta v.2023 → n. 0,5 htv/v
	Valtion ympäristölupakohteiden tarkastuksiin osallistuminen	E	
	tarkastukset yleisöilmoitusten perusteella	O	
	Ympäristölupapäätökset	K	
	Rekisteröinti-ilmoitusten käsittely	K	
	Meluilmoitukset / päätökset	K	
	Lausunnot (valtio, rakennusvalvonta, terveysvalvonta, muut sidosryhmät)	K	
	Lannan aumavarastointi-ilmoitusten käsittely	K	
	Neuvonta	K	
	Haja-asutuksen jätevesien käsittely (arvio kiinteistöjen määrästä 2004: Haapajärvi 850 Kärämäki 500 Pyhäjärvi 1000 Reisjärvi 900)	E	*valvonta vuodesta 3/2018 eteenpäin. * mahdolliset vapautushakemukset vuonna 2020 käsittelyyn * Kohteiden määrä ei tiedossa → Resurssitarve!
Eräiden otsonikerrosta heikentävien aineiden ja fluorattujen kasvihuonekaasujen käytön ja laitehuollon valvonta	O		
Lannan käsittelyn ja varastoinnin valvonta, lupavelvollisuuden ulkopuolelle jäävät eläinsuojat (kohteiden lukumäärä selvittämättä)	E	(arvio 0,2 htv/v)	
Jätelaki 646/2011	säännöllinen valvonta toiminnoille, jossa syntyy vaarallista jätettä.	E	* Arviolta n. 91 kohdetta (ei ympäristöluvanvaraisia) (arvio 0,2 htv/v)
	tarkastukset yleisöilmoitusten perusteella	O	
	Neuvonta, koulutus ym.	O	
Vesilaki 587/2011	Tarkastukset, valvonta yleisöilmoitusten perusteella	O	

	Päätökset ojitusta koskeviin erimielisyyksiin	K	
	Neuvonta	K	
Maa-aineslaki 555/1981	Maa-aineslupapäätökset	K	
	Tarkastukset, suunnitelmallinen valvonta	K	
	Neuvonta, tarkastukset <i>yleisöilmoitusten</i> perusteella	K	
Vesihuoltolaki 119/2001	Päätös liittymisvelvollisuutta koskevista vapautuksista	O	
	Muut	K	
Laki kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta 64/1986	Tiedottaminen, valistus, koulutus	O	
	Ympäristön tilan seuranta	E	
	Suunnittelu ja kehittäminen	E	
	Ohjaus ja neuvonta	K	
	Lausunnot, esitykset, aloitteet muille viranomaisille	O	
Kemikaalilaki 599/2013	Kemikaalien käytön ja varastoinnin valvonta ympäristölupakohteissa	O	
Harvinaisempia työtehtäviä			
Maastoliikennelaki 1710/1995	Kilpailu- ja harjoitusluvut	O	
	Moottorikelkkareittien hyväksyminen/tarkastukset	O	
Vesiliikennelaki 463/1996	Kilpailu- ja harjoitusluvut	O	
	Muut	O	
Luonnonsuojelulaki 1096/1996	Päätökset	K	
	Lausunnot	K	
	Valvonta, <i>yleisöilmoitusten</i> perusteella	K	
Ulkoilulaki 606/1973			
	Muut	O	
Laki ajoneuvojen siirtämisestä 828/2008	Päätös ajoneuvon siirtämisestä	O	